

De verborgen wanhoop van vaders

De mentale gezondheid van vaders wordt weinig erkend en besproken, hoewel deze volgens Professor Ben Green, consultant psychiater van de University of Chester and Cheadle Royal Hospital's, een negatieve impact kan hebben op de ontwikkeling van een kind.

In het verleden heeft de vaderlijke mentale gezondheid weinig aandacht gekregen, op het Couvade syndroom na dat werd besproken als een zeldzame, maar interessante reactie van vaders op de zwangerschap. Het laatste decennium is er echter wel serieus onderzoek verricht naar postnatale depressies bij vaders.

Ten eerste werd er onderzoek verricht naar de omvang van het probleem, door prevalentie en incidentiecijfers in kaart te brengen. Deze cijfers variëren echter per studie en zijn moeilijk vergelijkbaar. Skari et al [2002] vond psychische klachten bij 13% van de vaders kort na de geboorte, die na zes weken weer waren genormaliseerd. Dit in tegenstelling tot Paulson et al [2009] die negen maanden na de geboorte bij 10% van de vaders nog abnormale depressieve gevoelens waarnam. Sherr et al (2006) bekeek de psychische gezondheid van vaders met kinderen van zes jaar en vond bij 12% depressieve- en bij 30% angstklachten. Hiernaast is door Smart en Hiscock [2006] beschreven dat onder vaders van baby's met huil- of slaapproblemen 30% kampt met abnormale scores op de Edinburgh Postnatal Depression Scale.

Ten tweede is er onderzoek verricht naar de consequenties van depressiviteit onder vaders voor de ontwikkeling voor hun kinderen. Ramchandani et al [2008] keek in een cohortstudie gedurende zeven jaar (n=10.965) naar de relatie tussen de ontwikkeling van psychopathologie onder kinderen en vaderlijke postnatale depressie. Hieruit bleek dat er een associatie was tussen de ontwikkeling van psychiatrische aandoeningen in de eerste zeven levensjaren en vaderlijke postnatale depressie. Deze associatie leek onafhankelijk van postnatale depressie bij de moeder. Een vergelijkbare studie van Ramchandi et al [2005] vond een associatie tussen vaderlijke postnatale depressie en afwijkende emotionele- en gedragsuitkomsten bij hun kinderen van drie en een half jaar oud. Ferketich en Mercer [1995] beschouwen postnatale depressie onder vaders als een belangrijke voorspeller voor verminderde competenties van de vader in de eerste maanden.

Hiernaast wordt vaderlijke depressie in verband gebracht

met verminderde aandacht voor het voorlezen aan kinderen en hiermee aan een verminderde ontwikkeling van het vocabulair van kinderen [Paulson et al 2008]. Ten derde is er onderzoek verricht naar de risicofactoren die mogelijk kunnen voorspellen of een vader een postnatale depressie zal ontwikkelen. De beschreven risicofactoren hebben betrekking op een voorgeschiedenis van depressieve klachten [Areias et al, 1996], hoge prenatale depressie- en angstscores [Ramchandani et al, 2008], vaders van tweelingen [Vilksa et al, 2009], huil- en slaapproblemen bij jonge baby's [Smart and Hiscock, 2007], excessief huilgedrag bij de baby (van den Berg et al, 2009) en postnatale depressie bij de moeder [Edhborg et al, 2005].

In de vierde plaats is er onderzoek gedaan naar interventies die de risicofactoren kunnen verminderen. Aangezien excessief huilgedrag een oorzaak kan zijn van psychische klachten stellen Smart en Hiscock [2007] dat educatie over normaal gedrag van baby's en strategieën om daarmee om te gaan, de psychische gezondheid van vaders en moeders kan verbeteren. Andere interventies die zijn erkend op dit gebied zijn cognitieve gedragstherapie, antidepressiva en interpersoonlijke- en groeps-therapie.

Een oorzaak die mogelijk onderbelicht is in het onderzoek naar de oorzaken van vaderlijke postnatale depressies is het gevoel van verlies. Verlies is algemeen bekend als één van de risicofactoren voor depressies. Het is tegenwoordig goed mogelijk dat de vader in het ziekenhuis tijdens de bevalling een traumatische ervaring kan hebben opgedaan, bijvoorbeeld de reanimatie van de baby of partner. Dit wordt door het ziekenhuispersoneel beschouwd als de dagelijkse praktijk, maar dit soort ervaringen zijn voor de betrokken familieleden soms de kern van posttraumatische stresssymptomen die nog

jaren kunnen worden herbeleefd. De ethische voor- en nadelen van het toelaten van familieleden op dit soort momenten in de zorg valt echter buiten de strekking van dit onderzoek.

Oorzakelijke verbanden

Het is verstandig dit onderwerp nader te onderzoeken voor de ontwikkeling van een uitgebreid interventieprogramma. Uit de literatuur blijkt dat er een verband lijkt te bestaan tussen vaderlijke postnatale depressie en de ontwikkeling van kinderen – met name op het gebied van taalontwikkeling en gedragsstoornissen. Deze associatie betekent echter niet dat er een direct oorzakelijk verband bestaat. Het zou zo kunnen zijn dat depressie onder vaders leidt tot een verminderde interactie tussen vader en kind, waardoor de taalontwikkeling achterblijft en het kind afwijkend gedrag vertoont. Er is echter ook een scala aan alternatieve verklaringen. Zal een trauma tijdens de geboorte excessief huilgedrag veroorzaken en daarmee een vaderlijke depressie in de hand werken? Zal een postnatale depressie bij de vrouw, of andersoortige relationele problemen de depressieve reactie van de vader veroorzaken? Zullen de vroege verschijnselen van cognitieve- of gedragsstoornissen bij een kind resulteren in excessief huilgedrag en daarmee depressie bij de vader veroorzaken, wat leidt tot verminderde verbondenheid tussen vader en kind en later eventueel psychopathologie? Het is duidelijk dat verder onderzoek noodzakelijk is voor het uitwerken van deze veronderstellingen. Het feit dat vaderlijke depressie een veelvoorkomend fenomeen is, rechtvaardigt verder onderzoek en aandacht in de klinische praktijk.

Aanbevelingen

Verloskundigen kunnen een rol spelen bij het verminderen van psychiatrische morbiditeit in families, door oog te hebben voor verschijnselen van postnatale depressie bij de vader. Door depressieve gevoelens bij vaders te herkennen en oog te hebben voor de ziektegeschiedenis op dit gebied, zouden verloskundigen een rol kunnen spelen in de opsporing van deze problematiek. Tot op heden werd vaderlijke postnatale depressie weinig erkend en over het hoofd gezien in onderzoek en behandeling. Nu is het belangrijk dit te doorbreken om morbiditeit bij vaders te verminderen en de mogelijke nadelige effecten voor de ontwikkeling bij het kind te voorkomen. Hiernaast is het van belang dat er aandacht komt voor het nieuwe concept van 'depressies onder echtparen' wellicht met behulp van technieken vanuit de familie therapie. ■

Referenties

De vertaling is gebaseerd op: Green, B. A father's hidden despair. *Midwives* 2010; August: 30-34.
De referenties uit het oorspronkelijke artikel:

- Areias ME, et al. (1996) Correlates of postnatal depression in mothers and fathers. *British Journal of Psychiatry* 169(1): 36-41.
- Edhborg M, et al. (2005) Some early indicators for depressive symptoms and bonding two months postpartum: a study of new mothers and fathers. *Archives of Women's Mental Health* 8(4): 221-31.
- Ferketich SL, Mercer RT. (1995) Predictors of role competence for experienced and inexperienced fathers. *Nursing Research* 44(20): 89-95.
- Paulson JF, et al. (2009) Early parental depression and child language development. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines* 50(3): 254-62.
- Ramchandani PG, et al. (2005) Paternal depression in the postnatal period and child development: a prospective population study. *Lancet* 365(9478): 2201-5.
- Ramchandani PG, et al. (2008) Depression in men in the postnatal period and later child psychopathology: a population cohort study. *Journal of the Amer Acad of Child and Adol Psych* 47(4): 390-8.
- Sherr L, et al. (2006) A feasibility study on recruiting fathers of young children to examine the impact of paternal depression on child development. *Child Psychiatry and Human Development* 36(3): 295-309.
- Skari H, et al. (2002) Comparative levels of psychological distress, stress symptoms, depression and anxiety after childbirth a prospective population based study of mothers and fathers. *BJOG* 109(10): 1154-63.
- Smart J, Hiscock H. (2007) Early infant crying and sleeping problems: a pilot study of impact on parental wellbeing and parent-endorsed strategies for management. *Journal of Paediatrics and Child Health* 43(4): 284-90.
- van den Berg MP, et al. (2009) Paternal depressive symptoms during pregnancy are related to excessive infant crying. *Pediatrics* 124(1): e96-103.
- Vilksa S, et al. (2009) Mental health of mothers and fathers of twins conceived via assisted reproduction treatment: a oneyear prospective study. *Human Reproduction* 24(2): 367-77.

Haagse stadspraktijk zoekt langdurige waarneming

- ± 300 zorgeenheden
- Orfeus online
- Praktijkassistente
- Fulltime waarneming

Meer informatie over Mundo?

Kijk op www.mundo-vroedvrouwen.nl of bel naar (070) 34 68 288 (of een van de onderstaande nummers).

Solliciteren?

Mail je CV naar info@mundo-vroedvrouwen.nl

Christine Eckert
06-11154189

Michelle Beijerinck
06-22240433

Sylke Keizer
06-39568740